

Sygn. akt III KK 220/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **M. G.**

skazanego z art. 180a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 21 października 2021 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 3 lipca 2020 r., sygn. akt V Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w G.

z dnia 20 lutego 2020 r., sygn. akt X K (...),

**uchyla pkt I zaskarżonego wyroku i w tym zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w G., wyrokiem z dnia 20 lutego 2020 r., sygn. akt X K (...), uznał M. G. za winnego przestępstwa kwalifikowanego z art. 180a k.k. i wymierzył mu za to karę 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzekł o kosztach sądowych.

Apelację od tego wyroku w części dotyczącej braku rozstrzygnięcia o środku karnym wniósł prokurator. Zarzucił obrazę prawa materialnego, a to art. 42 § 1a pkt 1 k.k. poprzez jego niezastosowanie i nieorzeczenie wobec oskarżonego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych mimo obligatoryjnego charakteru przywołanego przepisu.

Sąd Okręgowy w G., wyrokiem z dnia 3 lipca 2020 r., sygn. akt V Ka (...), orzekł w następujący sposób:

I. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w pkt I w miejsce kary pozbawienia wolności na podstawie art. 34 § 1, 1a pkt 1 k.k. i art. 35 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne;
- na podstawie art. 42 § 1a pkt 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia pojazdów na okres 2 lat;

II. w pozostałej części utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Z kasacją od tego wyroku, zaskarżając go w zakresie rozstrzygnięć zawartych w pkt I części dyspozytywnej, na niekorzyść skazanego, wystąpił Prokurator Generalny. Orzeczeniu temu zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 424 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., polegające na zaniechaniu przez Sąd Okręgowy w G. wydania, w związku z orzekaniem poza granicami zaskarżenia oraz podniesionego zarzutu, kompleksowego rozstrzygnięcia w odniesieniu do wymierzonej kary ograniczenia wolności oraz na nieprzeprowadzeniu rzetelnej kontroli odwoławczej, w zakresie podniesionego w środku odwoławczym, wniesionym przez oskarżyciela publicznego, zarzutu obrazy przepisu prawa materialnego - art. 42 § 1a pkt 1 k.k., co skutkowało wydaniem przez Sąd Okręgowy orzeczenia reformatoryjnego, rażąco naruszającego przepisy prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 34 § 1a pkt 1 k.k. w zw. z art. 35 § 1 k.k. - w odniesieniu do rozstrzygnięcia zawartego w pkt I *tiret* pierwszej części dyspozytywnej wyroku Sądu odwoławczego, poprzez wymierzenie oskarżonemu kary 6 miesięcy ograniczenia wolności, z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, bez wskazania wymiaru godzin w stosunku miesięcznym, w trakcie których ma być wykonywana nieodpłatna, kontrolowana praca na cele społeczne,

- art. 42 § 1a pkt 1 k.k. - w odniesieniu do rozstrzygnięcia zawartego w pkt I *tiret* drugiej części dyspozytywnej wyroku Sądu odwoławczego, poprzez orzeczenie wobec oskarżonego środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów na okres 2 lat, podczas gdy stosownie do brzmienia powołanego przepisu art. 42 § 1a pkt 1 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k., w przypadku skazania za przestępstwo z art. 180a k.k., Sąd był zobligowany do orzeczenia środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w wymiarze od roku do 15 lat,

gdzie jednocześnie rozstrzygnięcie zmieniające w powyższym zakresie wyrok Sądu *a quo*, nie zostało należycie umotywowane.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w G. w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja ta jest w całości oczywiście zasadna i dlatego mogła być uwzględniona na posiedzeniu, o jakim mowa w art. 535 § 5 k.p.k. Trafnie bowiem skarżący wskazał na uchybienia, jakich dopuścił się Sąd odwoławczy w toku kontroli instancyjnej.

W myśl art. 34 § 1a k.k. kara ograniczenia wolności polega na: obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne (pkt 1) lub potrąceniu od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd (pkt 4). Obowiązki i potrącenie, o których tu mowa, orzeka się przy tym łącznie lub osobno (art. 34 § 1b k.k.). Z kolei nieodpłatna, kontrolowana praca na cele społeczne jest wykonywana w wymiarze

od 20 do 40 godzin w stosunku miesięcznym (art. 35 § 1 k.k.). Powyższe wskazuje, że sąd orzekający karę ograniczenia wolności powinien w wyroku skazującym nie tylko określić jej postać, ale - rozstrzygając, że omawiana kara polegać ma na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne – winien również określić wymiar godzin w stosunku miesięcznym, w czasie których oskarżony jest zobligowany wykonywać ową nieodpłatną, dozorowaną pracę na cele społeczne. Dopiero dopełnienie tych wymogów realizuje wynikający z art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. nakaz dotyczący każdego wyroku skazującego, aby zawierał on „rozstrzygnięcie co do kary i środków karnych” i przez to czyni w ogóle możliwym wykonanie tego wyroku.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać trzeba, że Sąd Okręgowy, wymierzając karę ograniczenia wolności w postaci polegającej na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, winien respektować regulację art. 34 § 1a pkt 1 k.k. w zw. z art. 35 § 1 k.k. i - stosownie do przyjętego wariantu kary ograniczenia wolności - określić wymiar godzin w przedziale od 20 do 40 w stosunku miesięcznym, w trakcie których ma być wykonywana nieodpłatna, kontrolowana praca na cele społeczne. Uchybienie temu obowiązkowi przez Sąd odwoławczy uniemożliwia w istocie wykonanie zaskarżonego wyroku.

Słusznie też dostrzegł autor kasacji, że stosownie do art. 42 § 1a pkt 1 k.k. w razie skazania za przestępstwo określone w art. 180a k.k. sąd orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Tym samym rozstrzygnięcie zawarte w pkt I *tiret* drugie zaskarżonego wyroku, na mocy którego Sąd odwoławczy, uwzględniając zarzut apelacji prokuratora, orzekł zakaz prowadzenia pojazdów na okres 2 lat, stanowi rażące naruszenie powołanej normy płynącej z art. 42 § 1a pkt 1 k.k., gdyż zakres orzeczonego środka karnego jest istotnie różny od przewidzianego w dyspozycji tego przepisu. Nie może budzić przy tym wątpliwości, że stosownie do dyspozycji art. 433 § 2 k.p.k. na sądzie odwoławczym ciąży obowiązek rozważenia wszystkich zarzutów wskazanych w środku odwoławczym. Nie chodzi tu jedynie o jakiegokolwiek (formalne) odniesienie się do nich. Oczywistym jest bowiem, że wymagane jest prawidłowe ustosunkowanie się do każdego z

zarzutów środka odwoławczego. Dopiero wówczas spełniony zostanie standard należytej kontroli instancyjnej.

Wszystkie te względy pozwalają stwierdzić, że wskazane w kasacji uchybienia Sądu Okręgowego miały charakter rażący i w istotny sposób rzutowały na treść jego wyroku. Z powyższych względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w jego pkt I i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Natomiast treść zarzutów kasacyjnych wskazuje, że nieprawidłowo określony został kierunek kasacji. Nie sposób bowiem zgodzić się ze skarżącym, że złożona przez niego kasacja została wniesiona na niekorzyść skazanego. Skoro bowiem podnosi się w jej zarzucie, że – w związku z orzekaniem poza granicami zaskarżenia oraz podniesionego zarzutu – Sąd odwoławczy zaniechał kompleksowego rozstrzygnięcia w odniesieniu do wymierzonej kary ograniczenia wolności, a także wskazuje się na nieprzeprowadzenie rzetelnej kontroli odwoławczej w zakresie podniesionego w apelacji prokuratora zarzutu obrazy art. 42 § 1a pkt 1 k.k., to tym samym jest to kasacja na korzyść. Nie kwestionuje się w niej bowiem samego orzeczenia kary ograniczenia wolności, lecz wskazuje jedynie, że w związku z jej orzeczeniem Sąd nie określił wymiaru godzin w przedziale od 20 do 40 w stosunku miesięcznym, w ramach których ma być wykonywana nieodpłatna, kontrolowana praca na cele społeczne. Chodzi więc wyłącznie o wskazanie tego wymiaru godzin, a więc rozstrzygnięcie na korzyść, gdyż orzeczenie Sądu odwoławczego oznacza, że oskarżony powinien w istocie wykonywać nieodpłatną, kontrolowaną pracę na cele społeczne w sposób stały w okresie 6 miesięcy. Podobnie jest z rozstrzygnięciem odnośnie do zakazu prowadzenia pojazdów. Mianowicie Sąd orzekł „zakaz prowadzenia pojazdów”, a więc wszelkich pojazdów, w tym nawet niemechanicznych. Zgodnie zaś z art. 42 § 1a pkt 1 k.k. sąd orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów, ale jednak mechanicznych. I tym razem chodzi więc o kierunek kasacji na korzyść.

W postępowaniu ponownym Sąd odwoławczy będzie miał na względzie powyższe zapatrywania prawne i ustalony tu rzeczywisty kierunek kasacji. Sąd uwzględni również, że z chwilą uchylenia wyroku wykonanie kary i środka karnego

ustaje, zaś karę i środek karny już wykonane - w wypadku późniejszego ponownego skazania - zalicza się odpowiednio na poczet nowo orzeczonych kary i środka karnego (art. 538 § 1 k.p.k.). Oznacza to także, *a maiori ad minus*, obowiązek zaliczenia na poczet orzeczonej kary czy środka karnego okresu, w jakim w stosunku do oskarżonego te środki reakcji prawnokarnej już wykonanow części.

Z tych wszystkich względów, orzeczono jak w wyroku.